

[Poul Dam.]

sats i det daglige arbejde; en meget stor del af den produktivitetstigning, vi har kunnet konstatere igennem det sidste tiår, er jo netop forårsaget ved, at produktiviteten pr. arbejdstime er steget så væsentligt. Jeg tror, det er centralt at understrege, at her ligger det væsentlige. Kun i en politik, som sikrer, at lønmodtagerne kan yde en bedre indsats — det stiller krav bl. a. til arbejdsklimaet for disse lønmodtagere og kræver også, at de har tillid til samfundet og til regeringen — kun deri er der en virkelig garanti for en produktivitetstigning. Og det betyder, at regeringens politik i almindelighed, regeringens politik, sådan som den accepteres eller ikke accepteres af de store vælgergrupper, bliver afgørende for, hvorledes produktiviteten udvikler sig.

Finansministeren begyndte sin tale ved fremsættelsen af finanslovsforslaget med en række betragtninger om den gode økonomiske virkning af regeringens politik, og det er da fuldkommen rigtigt, at der i den periode, regeringen har siddet, er sket en heldig udvikling med hensyn til priserne, og at vi også har set et heldigt fald i rentefoden. Hvorvidt det er regeringens ansvar helt eller delvis skal jeg lade være usagt; jeg bemærkede, at finansministeren heller ikke tog æren for det alene, hverken for sin del eller for regeringens samlede del.

Men man må dog nok spørge, om det kan være rigtigt, at den aktivitetsbegrænsning, den økonomiske begrænsning, som regeringen har ønsket, i sig selv kan have været af så stor betydning. Jeg er ganske klar over, at der i en overophedning af økonomien altid er en farlig problematik, og at der under visse omstændigheder er brug for en begrænsning. Men jeg tror, at det punkt, som regeringen har fundet at lægge balancen på, er forkert; jeg tror, at vi har fået begrænset aktiviteten for meget, jeg tror, at der kunne ske betydelig mere. Det offer, som de arbejdsløse og andre, som har haft vanskeligheder i denne tid, har ydet, har været større end nødvendigt. Det burde ikke have været nødvendigt at få en så stor arbejdsløshed, selv om en række af vanskelighederne er kommet til os udefra.

Med hensyn til finanslovsforslagets enkelte områder skal jeg sige noget generelt og der-

efter gøre nogle få bemærkninger om enkelte poster.

Jeg tror, det ville være nyttigt, om man kunne få anlagt en samfundsdriftsøkonomisk betragtning på alle områder, altså en betragtning, som søgte at finde en maksimering af udbyttet af virksomheden på de enkelte områder. Det skulle ske ikke alene i kroner og øre — det er klart, at det kan man gøre i en vis udstrækning inden for statsbanerne og post- og telegrafvæsenet og andre lignende steder — men man skulle også prøve at medtage det ikke umiddelbart målelige udbytte, altså den nytte for borgerne, som de forskellige samfundsinstitutioner frembringer, som de skaber. En sådan betragtning har jo meget sjældent været anlagt. Tværtimod har vi ofte fået en fornemmelse af, at man på den ene side havde et ønske om at spare mest muligt, men at man på den anden side havde en forestilling om, at der nok var nogle ting, man var nødt til at lave.

Spareforanstaltningerne ser vi jo en række ubehagelige eksempler på, og netop i diskussionen om postvæsenet i øjeblikket ses det vel i og for sig ganske typisk. Her har man prøvet at spare, prøvet at rationalisere, som det hedder med et ord, der synes at have en helt anden mening inden for det offentlige end inden for det private erhvervsliv. En rationalisering måtte jo betyde, at man fik det samme billigere, eller at man for de samme penge fik noget bedre. Det, der foregår i postvæsenet, er, at man får noget dårligere og billigere, og det er jo egentlig ikke så forfærdelig indviklet at lave det på den måde, og ret meget med rationalisering at gøre har det ikke.

Det kunne være nyttigt, om samfundet begyndte at opføre sig, som den forstandige familiefader gør. Han ved jo nemlig, for at komme med en god gammel konservativ visdom, at det at købe billigt ofte er at købe dyrt, og at en sparsommelighed meget vel kan være fejlrrettet, meget vel kan betyde, at man på længere sigt kommer til at betale alt for meget.

En anden driftsøkonomisk betragtning hænger sammen med forbindelsen mellem bevillingernes størrelse og de mål, som vor lovgivning i øvrigt har stillet op. Vi vedtager i denne sag en mængde love mellem